

Abajur pentru o bibliotecă

Este cu adevărat sublim momentul în care un colectiv de intelectuali își poate onora instituția ajunsă la un aniversar oferind societății probe de certă valoare a activității lor. Culegerea colectivă *70 de ani de la fondarea Institutului de Istoria Artei „G. Oprescu”* (Coordonator: Adrian-Silvan Ionescu; ediție îngrijită de Virginia Barbu și Ioana Apostol. București: Editura Academiei Române, 2020, 484 p.) constituie un model pentru cei care își doresc și vor să provoace stări de elevație. Contribuția întrunește toate condițiile în acest sens, punând la dispoziție informații impresionante despre activitatea și rezultatele realizate de colaboratorii institutului academic.

Cartea dezvoltă și lărgeste prin studii și imagini vizuale, în trei mari compartimente, temele anunțate în „Precuvântare” de domnul Adrian-Silvan Ionescu, directorul Institutului de Istoria Artei „G. Oprescu” al Academiei Române, care trece în revistă cele mai importante aporturi la edificarea institutului de-a lungul celor 70 de ani: activitatea fondatoare a primului director G. Oprescu, operele majore în istoriografia românească a Artelor Frumoase, numele colaboratorilor care au dat tonul în toate direcțiile de cercetare, evenimentele de rezonanță etc. De la fondarea lui în 27 decembrie 1948, institutul, găzduit inițial de aripa Kretzulescu a Palatului Regal, ajuns în prezent în Casa Dissescu din București, a avut la conducere și în calitate de cercetători personalități definitorii care au realizat lucrări importante în arta medievală, arta modernă și contemporană română și universală, arta populară, muzică, teatru și cinematograf, arhitectură și arte plastice. Povestea institutului se arată vie și antrenantă cu atât mai mult că este dublată aici de o colecție de fotografii cu personalități și grupuri de cercetători, documente, coperti de carte, cu decupaje vizuale din cadrul evenimentelor importante, afișe, diplome etc.

Numele „G. Oprescu” pe care îl poartă instituția este dovada faptului că activitatea primului conducător a avut toată considerația generațiilor mai tinere de cercetători. Acest fapt al aprecierii înalte este neapărat pus în valoare în primul capitol al cărții dedicat în întregime profesorului, academicianului, criticului de artă și directorului George Oprescu. Compartimentul cuprinde evocări și mărturii calde ale discipolilor și colegilor (Adina Nanu, Irina Andreescu-Treadgold) despre felul de a fi – exigent, principial, punctual, corect și colegial – al omului; un studiu doct și documentat despre genealogia familiei Oprescu (Mihai Sorin Rădulescu); exegeze cu comentarii despre convingerile, atitudinile, preocupările constante, viziunea asupra artei, monografiile, relațiile cu colegii și colaboratorii, polemicile și compatibilitățile cu savanții timpului, do-

națiile și crearea de fonduri (Ioana Vlasiu, Cătălina Macovei, Vlad Țoca, Steluța Boroghină, Iozefina Postăvaru, Alexandra Crăciun).

Drept dovadă a vocației sale de conducător al unei instituții academice, Adrian-Silvan Ionescu se simte dator să pună în valoare oamenii colectivului pe care îl îndrumă într-un amplu studiu ce deschide capitolul al II-lea al volumului. O parte din colaboratorii institutului a beneficiat de portrete concise, dar pertinente; altă parte a fost urmărită în mărturiile lăsate despre preocupările institutului, despre impostorii și talentele autentice, concesiile ideologice și atitudinile de rezistență, vrăjmășiile și prietenii perindate de-a lungul anilor de rău augur. Urmează articole de istoriografie și critică de artă ale cercetătorilor din domeniu care analizează aspecte istorice, teoretice, estetice; descriu activitatea unor critici de artă și esteticieni; pun în discuție problema intruziunea politicului în artă, imperativul și activitățile de conservare, cercetare și valorificare a patrimoniului etc. Oricine găsește aici și în cel de al treilea capitol un evantai de subiecte, o bogăție de informații și idei îndrumătoare, un tablou complex al Institutului de Istoria Artei „G. Oprescu”, în ultimă instanță.

Pe final, cartea propune o listă cu numele autorilor care au contribuit la ea și mici prezentări ale activității, domeniului de cercetare și publicațiilor lor. Secțiunea se arată a fi utilă prin faptul de a oferi repere în istoriografia românească a Artelor Frumoase. Mulți dintre autori fac parte din personalul Institutului și se cade să le aducem aici felicitările noastre atât cu ocazia jubileului, cât și pentru superbul volum alcătuit cu dăruire și înalt profesionalism.

Pentru a intra direct în miezul cărții semnate de Iacob Florea, *Un halat pentru un secol. Oblomovismul, în răspăr* (București: Tracus Arte, 2021), ne vom folosi de trei repere livrești oferite de autorul însuși pentru a nuanța înțelegerea unui cuvânt „neîndreptățit” și a provoca astfel reabilitarea lui în ochii lumii. Nu înainte de a aminti că la începutul eseului (căci este vorba de un eseu) autorul își asumase un imperativ: „Oblomovismul trebuie curățat de toate prejudecățile și de toate aluviunile semantice (și toate suprainterpretările) care s-au depus de-a lungul timpului peste el”. Așadar, exemplele aduse sunt menite să situeze romanul *Oblomov* al rusului I.A. Goncearov (1859) și cuvântul generat de el – *oblomovismul* – într-o familie spirituală de gânditori și într-un câmp de discuții („câmp de forțe”) despre „revoltă” și „revoltați”. Prima carte vizată este *Bartleby & Co* a scriitorului spaniol Enrique Vila-Matas, autorul unei fascinante colecții de „*bartlebi* – scriitori care spun *Nu scrisului*. «Oamenii Nu»”. Acești „artiști ai refuzului” răspund la orice solicitare prin formula „Aș prefera să nu” după modelul personajului din povestirea lui Herman Melville, scribul Bartleby, angajat copist la un birou de avocatură, care își arata în felul acesta dezacordul de a îndeplini multiplele însărcinări ale patronului său. Al doilea exponent este personajul lui Ion Creangă din *Povestea unui om leneș* care refuză să muncească și, mai rău, respinge mâncarea, pesmeții nemeritați de el. Deși se intersectează cu cea lui Goncearov, aceste două cărți cu perso-